1898. V. évfolyam. Szerda, január 12. 4. szám.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő: Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: *szerdán este és szombaton este.* Szerkesztőség: Kigyó-utcza 9. sz. Kiadóhivatal: Szt.-István-tér 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Közéletünk.

Nincs még egy éve, hogy a városi közigazgatás bünei napfényre jöttek és máig alig tettünk egy-két lépést arra, hogy közéletünket, közigazgatásunkat megjavitsuk. A nagy forrongás, mely a leleplezések napjaiban uralta a közvéleményt, lassanként lecsillapodott, s amint már előre is jeleztük, a régi rendszer majdnem teljesen megmaradt s az uj emberek csak igen kis területen javitottak, más helyeken pedig folyik tovább a törvénytelenség és az igaztalanság. A szégyenteljes botrányoknak sincsen vége és a polgármester bünei, ha a városházán be is hegedtek, kifakadnak másutt, jeléül annak, hogy az ő erkölcsi élete teljesen megérett a felbomlásra.

Az egész város több mint egy hónapja evődik azon a botrányos bélyegnyalási ügyön, a melynek részbeni szereplői olyan közel állanak a város polgármesteréhez. Titkon örülnek mindenfelé a városban, hogy a polgármester szégyenletes dolgai ilyen formában kerülnek napirendre. Suttogás, károrvendő kaczagás közben mesélik egymásnak az emberek, hogy a Nagyságos polgármester ur szivéhez oly közelállókat igy üldözi a nemezis.

Ha csak egy emberről, egy uri emberről, egy család apáról volna szó, — pletyka volna az egész. Megvetnénk az erkölcsöt lábbal taposó embert, és nem tartanánk érdemesnek arra sem, hogy még csak gondolatainkban is foglalkozzunk vele. Amde Havranek József az öreg Don Juan és Székesfejérvár polgármestere ma még egy személy, s ha az *ember* viselt dolgai közönyösek is előttünk, nem lehet és nem szabad hogy közönyös legyen *a város polgármesteré.* Nem szabad megvető mosolylyal tultennünk magunkat az ő erkölcsi romlottságán, mert a törvény is felállitja fegyelmi vétség gyanánt, a megbotránkoztató erkölcsi életet. És valjon nem ilyen-e a város polgármesterének erkölcsi élete? Hiszen ha bizonyos utczán végig halad, a gyerekek is kiabálják mindenfelé: „Ott megy a *polgármester* a szeretőjéhez!“ — Igen a *polgármestert* látja benne a köznép mindég és sohasem az embert. Hát ha ez sem megbotránkoztató erkölcsi élet, akkor ki kell huzni a törvényből ezt a pontot, mert az élet erősebb példákkal szolgálni nem fog. De kérdezzék meg a város lakosságát, urat, parasztot egyaránt s hiszi-e valaki, hogy akad ezer, ki nem tudná a polgármesternek viszonyát.

Uton-utfélen beszélik az emberek, utczán, társaságban épen ugy, mint az utszéli csapszékekben. Hát ez nem szégyen, nem gyalázata-e az egész városnak, az őskoronázó, a püspöki városnak, a honnan a kereszténység sugarai áthatották az egész nemzetet, a hol először ismerték el elődeink a házasságot szentségnek? Száz képviselője a városnak évtizedek óta ül a közgyülés termében, mint ura a város nevében a polgármesternek s nem akadt közel 10 év alatt egyetlen önérzetes, nyiltszivü ember, a ki szóvá tette volna a város szégyenét. Nem akadt senki, a ki a közerkölcsiség nevében felemelte volna tiltakozó szavát, senki a ki a törvénynek érvényt óhajtott volna szerezni.

Most már napirendre került a polgármester erkölcsi élete, most már foglalkozni kell vele, hacsak hallgatásunkkal nem akarjuk hozzájárulásunkat adni e szégyenteljes állapothoz. A közgyülésben nem bizunk ebben a kérdésben, mert tudjuk nem akad ott ember, a ki bátran szót merne emelni. Ott mentől piszkosabb egy dolog, annál kevésbé merik bolygatni, nem akar senki a közerkölcsiség védőjeként fellépni, senki sem akarja vagy helyesebben senki sem meri a polgármestert megtámadni, bármennyire rászolgált is.

De igenis fordulunk a főispánhoz kérésünkkel, ahhoz a főispánhoz, a ki mintaszerü családi életet él, a ki a becsület és erkölcs fogalmát teljes mértékben ismeri, és a ki be tud látni a társadalmi élet mélyére s felismerni azt az iszonyu rombolást, a melyet a családi életek tisztaságán, a közerkölcsökben véghez visz egy olyan ember életének példája, mint a város polgármesterének. Mert hiába tanitja száz pap, száz prédikáczión, hogy a nők legdrágább kincse az erény s azt megőrizni szent kötelesség, ha az életben azt látja, hogy ezt a drága kincset

---

Szent Margit asszony.

— A Koczán-dijjal jutalmazott dráma. —

Irta: **Váradi Antal.**

Harmadik felvonásából.

(*Szín*: A nyulak szigete, hársak, alattuk kőpad. Jóbbról a fél szinen a klastrom, melynek templom-portáléja a közönséggel szemben van. Őszi tájkép. A háttér sárguló levelü, szálas fáin át, a baloldal nyilt szinen kilátás a Dunára, az erdős partokra; a függöny felgördültével hajnalodik.)

Negyedik jelenet.

Margit, Bernát szerzetes, apácza, apród.

Margit.

(Kisérőnőjére támaszkodik, kis apródja feketében, kezét fogja s szivéhez szoritja. Igy vezetik a hársak alatti kőpadig. Eleinte áll, csak később ül le bágyadtan.)

A hársak elszállt illatlelkét érzem . . . .
Tavasz van, azt hiszem, ott túl, a bérczen,
S a lanyha szellő vigan hordja át
Friss violáknak üde illatát . . .
Ez a verőfény meggyógyit, kibékit . . .
Megnyilni látom a menny messzeségit.
S a rajta uszó fehér gomolyok
Mindegyike egy kép mely mosolyog . . .
Ide . . . ide . . . (Leül.) A lábamhoz kicsinykém . . .

(Apród lábához ül, fejét a padra hajtva.)

Te menj, ha még találsz a partok mentén
Egy kései virágot, — hozd el kérlek.

(Késérőnő meghajlással el.)

S te mintaképe áldott, hü testvérnek,
Egy harmatcseppnyi kis vigasztalást! . . .
Itt, itt vagy, — mosolygok — ime, lásd!

(Bernát mély megindulással közeleg.)

Ma bánatos vagy? Értem aggódol tán?

Bernát

Aggódom tépelődöm hiu voltán
Az emberi erőnek, büszkeségnek . . .

Margit.

A szemeid oly benső tüzzel égnek . . .

(Bernát kitekint, a merre Edömér s Abigail távoztak, mintha félne hirtelen visszatérésüktől.)

Vársz valakit? Vagy félsz valakitől?

(Bernát tagadólag int, zavarát leplezve.)

Mulandó minden . . . Ez a hárs kidöl,
Ez a klastrom leomlik egykoron,
S a porba omlott, horhadt galyakon
Talán egy uj hárs, unokája ébred,
Illattal balzsamozza majd a léget
S jövendő századok költője tán
Szent ihletést merít friss illatán.

Bernát.

Jövendő századok! . . .

Margit.

Igaz . . . Igaz . . .
De néha csak jövendőnk a vigasz, —
Mikor a multunk: kétségbeesés . . .

Bernát.

Királykisasszony!

Margit.

Ó . . . az ébredés
Borzasztó néha . . . lásd . . . szép álmaim
Egekbe visznek . . . Elalszik a kín,
Szunnyad a gyötrelem, — az éjszakának
Szörnyü gyötrelme, a mely ujra támad
Mindegyik istenáldott estelen.
Mikor Edömér árnya megjelen
S szerelmi eskü kábulatos óra
Változik által véres virradóra, —
Mikor az erkélyen betör a láng,

(Növekvő, rezgésszerü rémüléssel.)

S egy vérező ősz ember tör be ránk,
És apa-átok hörög ajkain,
Mig gyilkolás és vér folyodakinn —
Apám . . . a haldokló Kuthen . . . a szörnyü éjjel,
Az utczán kún halottak szerte-széjjel,
A palotában átok és halál, —
A város lángban — s atyám ottan áll.
Láng egyfelől, vér másfelől megfesti,
Elhagyja minden!... Edömér! (illetődve) ne vesd ki
Szivedből képemet, (elhaló hangon, fejét karjára hajtva)
én mit se tudtam.

Bernát.

O, csillapulj, könyörgök!

Margit.

. . . És aludtam
Sokáig, hosszan, mélyen . . . ég az ország,
Vad ellen vaspatkói megtapossák

Mai lapunk 8 oldal.

00000034

nem megőrizni, hanem áruba bocsátani a kivánatosabb. Hiába halljuk a templomban a jeles oktatást, hogy a házasság szentség s a ki azt megsérti házasságtörő s hogy ezt még törvény is bünteti, s hogy a ki e vétket elköveti az megvetésre méltó, — ha életben azt látjuk, hogy e bünt szemérmetlenül, a nagy nyilvánosság előtt elkövetheti valaki, s marad előkelő állásában tisztelt nagy ur, a kivel szégyenérzet nélkül paroláz minden uri ember. A főispán megérti ezt a közveszedelmet és az ő nemes egyénisége megfogja találni a helyes utat, hogy megszabaditsa a gondjaira bizott várost legnagyobb szégyenétől, legveszedelmesebb példájától.

Azt mondta mikor e városba lépett, hogy igazságos lesz s a törvényt tiszteletben tartja és tartatja. A legnehezebb hónapokban vaserővel munkált, hogy beváltsa igéretét és eddig is sokat köszönhet e város neki. Szabaditsa meg attól a bilincstől, a mely tehetetlenségre kárhoztat minden jobb igyekezetet; szabaditsa meg attól az embertől, a ki csak veszedelmet és pusztulást teremtett működésével; szabaditsa meg attól az embertől, a ki a közerkölcsöket rettenetes példaadással rontja s nevét hosszu évtizedeken át hálával fogják emliteni a város polgárai. A törvény megadja a jogot, nemes érzése, s a város érdekei iránti jóakarata adja meg neki az akaratot, hogy törvényes jogával éljen.

Cicerot, midőn Catilinától megszabaditotta Rómát, a haza atyjának nevezték s akként ünnepelték. A mi elnyomott városunk polgársága nem kevesebb lelkesedéssel és szeretettel venné körül az ő nevét, ha megszabaditana bennünket a mi Catilinánktól.

A konfiskált trafikok.

Szombaton délután hire terjedt a városban, hogy Krausz Verona és Rotter Izsák trafikjától a pénzügyőrség megvonta az engedélyt s péntek este átvette a dohány és bélyeg állományt és a főtrafikba be is szállitotta. E hirrel majd nem egyidejülog arról is hallottunk, hogy szombat délután már adtak mindkét trafikban szivart is, bélyeget is, s igy az egész dolgot légből kapottnak kellett tartanunk, mert lehetetlennek tartottuk, hogy a péntek este statáriális uton megszüntetett trafikok szombat délután már ujból visszaállitottak lettek volna.

Később azonban meggyőződtünk, kogy ez a *lehetetlen* dolog valóban megtörtént bizonyságául annak, hogy Székesfejérvár hivatalos életében a lehetetlen dolgok nem ritkán válnak lehetségessé. Az eset részleteit nagy titokban tartják ugyan, de mégis sikerült a következő informácziókat szereznünk az ügy állásáról.

E hó 7-én, pénteken este *Rettegi* Sándor székesfejérvári pénzügyőri biztos egy fővigyázó kiséretében megjelent *Krausz* Verona és *Rotter* Izsák dohánytőzsdéjében s mindkét helyen felmutatta a pénzügyigazgatóság végzését, mely mindkét nevezett dohánytőzsde tulajdonostól megvonja a tőzsdei jogot, mivel a vizsgálóbiró értesitése alapján a Weisz-féle bélyegnyalással kapcsolatosan beigazolódott, hogy dohánytőzsdéjükben meg nem engedhető szabálytalanságok történtek. Egyuttal utasitja a pénzügyigazgatóság *Rettegi* Sándor pénzügyőri biztost, hogy haladéktalanul szállitson minden állami egyedáruságot képező készletet a nagytőzsdébe.

E végzés alapján Rettegi át is vette a készletet mind a két tőzsdében s átszállitotta a nagytőzsdébe. Mivel azonban a munkával csak későn lettek kész már esti kilencz óra volt, mikor a nagytőzsdébe az átadást illetve átvételt megkezdették, ugy hogy a vasrólókat leeresztették s ugy végezték a késő esti órákban az átadást zárt ajtók mögött.

A hir természetesen már az este elterjedt mindenfelé s másnap reggel, mindkét tőzsdében szokatlanul sokan „akartak" bélyeget vagy szivart venni, de nem lehetett. — Annál nagyobb volt azonban az általános csodálkozás, hogy délután, tehát nem is egész 24 órával később hogy elkobozták a két trafikot, mindkét tőzsdés visszakapta jogát.

Ha az első hir nagy szenzácziót keltett ugy a második valósággal konsternálta a kedélyeket. Hogyne, a mikor magyarázataképpen e hihetetlen dolognak azt beszélték, hogy *Havranek* polgármester vetette közbe magát a tőzsdések érdekében és az ő hatalmas befolyása hangolta olyan hirtelen más véleményre a pénzügyigazgatóságot.

Igy van-e valóban, azt nem lehet megmondani, mert Plossek és Havranek beszélgetésükhöz nem kértek tanukat. Annyi azonban bizonyos, hogy a pénzügyigazgatóság e látogatás után megváltoztatta nézetét s visszaadta mindkét helyen a tőzsdét.

A mint látható ez az ügy még csak ezután fog nagy bonyodalmaknt szülni és a pénzügyminiszterium is fog még ezzel a kérdéssel foglalkozni. Mert az bizonyos, hogy a pénzügyigazgatóság vagy a tőzsde jog megvonásával, vagy annak felebezésen kivüli visszaadásával, — de egyik esetben bizonyosan tullépte hatáskörét.

Mondják, kogy a visszaadás csak ideiglenes. De hát ideiglenesen is miért adták vissza? — Azt válaszolják, hogy a vizsgálóbiró átiratában foglaltakat a nevezettek tagadták! — Ez lenne igazán az ok? — Akkor ha a pénzügyigazgatóság kételkedik, ha *szabad kételkednie* a vizsgálóbiró átiratának hitelességében, akkor tessék Tömöry ellen feljelentést tenni. Vagy igaz, hogy a visgálati iratoknak megfelelő a vizsgálóbiró átirata, vagy nem. Egyik esetben az érdekeltek tagadását a társhatóságnak figyelembe venni nem szabad mert, amint nekik ad igazat a vizsgálóbiróval szemben discreditálja az igazságszolgáltatást. Ha pedig nem kételkedik a vizsgálóbiró átiratában ugy nem szabad figyelembe vennie érdekeltek tagadását. A vizsgálóbiró lesz felelős az átiratában foglaltakért, s azt felülbirálni, annak hitelességében kételkedni a pénzügyigazgatóságnak nincs joga.

Természetesen ez ügy keretében igen szomoru világitásban jelenik meg polgármesterünk alakja s a kétes dicsőséget mindenfelé neki tulajdonitják. Lesz azonban ennek az ügynek még folytatása.

Földjét és várainkat . . . a király
Koldus gyanánt ország határin áll —
S én meghalok a vérező világnak.
E szörnyü emlékek szivembe vágnak
S én felöltöm az élő szemfedőt . . .

Bernát.

Felejtsd e képet . . . inkább a jövőt.

Margit.

(Mély sóhajtással fejét fölemeli.)

Igaz . . . igaz . . . inkább az álomélet,
A melynek egy sugára (szivére mutatva) ide téved,
S enyhiti meg nem gyógyuló sebem,
Melynek nincs orvossága idelenn.

Bernát.

Álmod tehát megint a mennybe vitt?

Margit.

Ó, hallgasd, hallgasd álmom képeit:
(Lassan fölemelkedik, látományszerüleg.)
Kiléptem . . . és az őszi fény helyén
Tavaszi ragyogást találtam én.
Elém borult a föld minden virága,
Minden, mi benne szép, mi benne drága —
S én lebajoltam, hogy szakitsak . . . s ime
Perzselten áll a mezők virághíme,
S a mihez nyulok — holtra hervadoz.
Es őszi sárgulást szél szárnya hoz,
S peregni kezdenek a levelek
S az erdők, galyak, törzsek is velük.
S mikor minden elhervardt körülöttem,
Az égbolt is megsápadott fölöttem.
S halványodni kezdtek a csillagok,
Mint óriás virágok, mind ragyog
S mind hervad . . . halltak csillaglevelek,
Sugárszirmok a földi lomb helyett.
S a mint lehervadt mind az égi bolt,
Melynek csillagvirágu fája volt, —
Elétünt rajta túl a szép mennyország . . .
Örök tavasz hazája, hol nem fosztják
Le jeges szellők még a szirmokat,
S mely engem is magába befogad —
S ezüst virágok gyémántharmatában
Szikrázott minden . . . s olyan édes-lágyan
Lebegtem a virágágyak között . . .
Hol üdvezültek serege öltözött
Egy-egy virágba — s mindenik virágban
Egy szerető szivet remegni láttam,
A melynek párja is ott reszketett . . .
S irigyeltem a viráglelkeket,
A melyek az üdvösség napsugárán
Boldog örömben ringatóztak, várván
Az örökélet minden üdvösségét,
A melynek semmi sem szakitja végét.
. . . Csak én voltam a fenn bolyongó árva,
Testvér-virágom nyilására várva,
A mely nem jött, nem fejlett és nem élt —
Az üdvösségben az egyetlen voltam,
Kinek fájdalma soha meg nem holtan
Jövendő boldogságot nem remélt . . .

Bernát.

. . . Várd el . . . várd el ez álom folytatását,
Hogy lezárt szemeid majd végre lássák
Testvér-virágod nyiló égi kelyhét,
Hol szenvedésid vigaszuk megleljék —
Ó várd el . . . várd . . .
(Kifelé tekint.)
S ha van bocsánat itt lenn,
Van feledés, hiszem: meghallgat Isten
Es egyesit . . . egy pillanatra tán —
Az légyen szent vigaszod ezután,
Hogy lelked, menten minden kin sulyától,
Érezve, hogy nincs senki, a ki vádol —
Megenyhülhessen . . .

Margit (hirtelen eszmél.)

Te várszt valakit? —

Bernát.

Nem, nem, csak álom . . . képzelem . . . a hit —
Jövő . . .

Margit.

Nem . . . nem . . . Tekinteted elárúl —
Ezt . . . ezt ismertem én föl, ragyogásúl
Borús szemedben . . . tudtam! . . . Itt van? Eljött?

Bernát.

Hát tán . . . de nem . . .

Margit.

Elég erős vagyok . . .

Bernát.

De gyönge tested . . .

Margit.

Az . . . leroskadok . . .

Bernát.

Nos látod, látod — (kifelé tekint.)

Margit.

Semmi . . . vége már.
Hol van? —

Bernát.

(Int az apródnak, az balfelé siet.)

Légy türelemmel, légy erős. —

Margit.

E lépés . . . ez a hang . . . ez ismerős. —
(Hallgatódzik. Künn: Margit! Margit!)

00000035

Hazafias kötelesség.

Lyka Döme pázmándi nagybirtokosnál e hó 4-én a vaáli kerület lelkészkedő papságának 9 tagu küldöttsége tisztelgett. A küldöttség a kerületi papság gyülésének jegyzőkönyvi köszönetét volt átnyujtandó Lyka Döme azon nemes tettéért, hogy a mult évben Pázmándon egy három osztályu s a modern tanigényeknek mindenben megfelelő szép iskolát épittetett a saját költségére. A nevelésügy oltárán hozott eme nemes áldozatkézség iránt óhajtota az egyház kerület háláját kifejezni, midőn jegyzőkönyvi köszönetét küldöttségileg juttatta Lyka Döme kezeihez.

Krizsány János kerületi esperes volt a küldöttség szónoka s a nemes tett szép szavakban való méltatásával nyujtotta át az áldozatkész birtokosnak a jegyzőkönyvi kivonatot.

Lyka Döme ez alkalommal igen szép beszédet intézett a küldöttséghez, melyben a hazafias kötelességekről olyan nemes irány elveket hangoztatott, hogy e jeles beszédet egész terjedelmében közöljük. Ime a beszéd:

Főtisztelendő Uraim!

Kétszeri örömmel köszönöm megjelenésüket.

Örülök, hogy szivesek voltak ténykedésemről és rólam megemlékezni, de örülök annak is, hogy e kerületnek papságát személyesen is megismerhetem.

Szivből köszönöm az ékes szólással tolmácsolt jó kivánságaikat, az elismerésüket tartalmazó jegyzőkönyvet hálával fogadom és megfogom örömmel őrizni, hogy a későbbi kor is láthassa, hogy e kerületnek hazafias papsága hogy fogadta, a községemnek tett milleniumi ajándékot.

Azon ünnepély óta midőn az iskolát rendeltetésének átadtam sok kellemes perczet szerzett nekem az az elismerés a melyel érdemetlenül elvoltam halmozva ugy a hazafias sajtó mint irányadó ismerőseim által és ma főtisztelendőségtektől.

Ha valaki megkérdezne mi szerzett nekem nagyobb örömöt, a dicséret a hozott anyagi áldozatért, vagy azon elvek helyeslése a melyeket az épület homlokára elhelyezett márvány lapra vésettem, ugy habozás nélkül jelenném az utóbbit, mert e márvány lelkembe vésett hazafiui meggyőződésemnek hű tükrét képezi és ugy természetes, hogy felette nagy örömet szerez az a tudat, hogy ez elvek nagyobb körben is helyeseltetnek.

Talán különösnek fog tetszeni ha azt mondom, hogy az által hogy életem egy részét külföldön töltöm bölcsőmben beszít hazafiságom aránytalanul fokozódott.

Lépten nyomon tanuja vagyok annak, hogy a nálunknál előre haladottabb és hatalmasabb nemzetek mily szívósan ragaszkodnak nemzetiségükhöz, fajukhoz és hazájukhoz és hogy gondoskodnak módok és eszközökről hogy az általános jólét és vagyonosodás erősbitése mellett a tiszta hazafias érzés folyton ébren tartassék és a legalsóbb néposztályakban is átplántáltassék.

E hatalmas nemzetek szivet meginditó példája lelkesitőleg hat reám és haza érkezve és összehasonlitva mennyi tenni valónk van még — serkentve érzem magamat hatáskörömben megtenni hazafias kötelességemet.

Első sorban községemben, fészkemben iparkodom ezt teljesiteni, mert ugy gondolkozom, hogy a magyar nagybirtokos hatalma befolyása, érdek azonossága folytán a természet által mintegy predestimált protectora a földmivelő népnek és jól felfogva hivatását a magyar népre és vele a hazára áldásthozó lehet az ő működése, de eredményes csak ugy, ha minden irányadó tényező megteszi kötelességét, félre téve mindent, a mi oknélküli meghasonlásra vezetne.

És ezért jól esik szivemnek, hogy Önöket szemtől szemben láthatom, Önöket kik hivatásuknál és befolyásuknál fogva a népnek leghivatottabb vezetői.

Ez az Önökre a legrégibb időkből szállt örökség kétszeres kötelességet ró a jelenlegi időkben, hol minden becsületes magyar ember szomorusággal kell hogy lássa, hogy akadnak jött-ment lelketlen konkoly hintők e hazában is, kik — hogy ők a zavarosban halászhassanak — a becsületes de könnyen hiszékeny népet felbujtogatni iparkodnak.

Főtisztelendőségtek az általam elhelyezett márványon e passzust is elolvashatják: »a földmivelő osztály birtok különbség nélkül kell hogy legyen és maradjon az a mi mindég volt, az állami és társadalmi rendnek leghivatottabb őre és fentartója.«

Hassunk körünkben közösen oda, hogy az a jövőben is igaz maradjon!

A küldöttség meghatottan hallgatta e meggyőző szavakat s lelkesen megéljenezte Lyka Dömét.

A vendégszerető házigazda azután ott fogta az egész küldöttséget és pompásan berendezett kastélyában fényes vendégséggel zárta be a napot.

Előfizetési felhivás.

Lapunk január hó elsejével ötödik évfolyamába lépett. Kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetés megujitása iránt minél előbb intézkedni sziveskedjenek, miután kiadóhivatalunk beszünteti ***január hó 15-ikétől*** *mindazoknak lapját, kik az előfizetési dijat be nem küldik.*

Egyuttal jelezzük, hogy január hó elsejétől a kiadóhivatal Szent-István-tér 1. szám alatt van s a lap minden anyagi dolgára vonatkozó kérdésekben oda kell fordulni, mivel a szerkesztőség sokkal jobban igénybe van véve sem hogy a kiadóhivatali dolgokban bármiképpen belefolyhasson.

A „Fejérmegyei Napló" előfizetési ára marad a régi:

Egész évre . . . . 5 frt.
Fél évre . . . . 2 frt 50 kr.
Negyed évre . . . 1 frt 25 kr.

A kiadóhivatal.

HIREK.

— **Visszatérés.** Vizkereszt ünnepén a duna-adonyi róm. kath. hivek egy visszatérttel szaporodtak; e napon tért ugyanis vissza a róm. kath. anyaszentegyház kebelébe, felsőczikolai illetőségü *Matus* Juliánna, a ki a hitvallást *Koller* János apátplebános kezeibe tette le.

— **Az aggpolgárok menháza.** *Madarász* Lipót a városi képviselőtestületnek tevékeny tagja, mint már jeleztük a közkivánalomnak engedett és visszavonta lemondását. Hogy mennyire kivánatos volt az ő maradása, azt bizonyitja legujabban a városi tanácshoz az aggmenház érdekében beadott előterjesztése, melyben föltárja azt a jogtalanságot, hogy az aggpolgárok menhelyéből szegényházat csináltak Ez ügy sokkal fontosabb semhogy röviden napirendre óhajtanánk térni fölötte, de helyszüke miatt kénytelenek vagyunk lapunk jövő számára halasztani e kérdés tárgyalását.

Ez ő . . . ez ő . . . van hát Istennél irgalom!

(Örömében felsirva, félig felkaczagva a besiető Edömér karjaiba veti magát; Edömér komoran, mély megindulással tartja karjaiban. Abigail meghatva, elfordul. Bernát támogatja a roskadót, majd a padhoz vezetik.)

Ó . . . Edömér . . . én égi angyalom,
Megváltó Istenem . . . ő visszatér!

Magyar könyvtár.

A multkoriban számot adván a nagyjövőjü vállalat első köteteinek megjelenéséről: üdvözöltük mint egyik hatalmas tényezőjét a müveltség terjesztésének, melynek kétségen kivül legjobb eszközei a könyvek. Üdvözöltük a kiadót, a ki ily nagy vállalkozásra szánta rá magát, melynek erkölcsi sikerei bizonnyára nagyobbak lesznek az anyagiaknál. Mert a Magyar Könyvtár nagy czélt tüzött maga elé, melyet, ha csak részben is meg fog valósitani, dicsősége lesz a magyar szellem életerejének, kiválóságának. Az emberi szellem nagy irodalmi alkotásaihoz a magyar olvasó közönség legfeljebb csak a német Reclam-füzetek utján jutott, a magyar forditás vagy egyáltalán nem volt meg, vagy ha igen, nehezen hozzáférhető. De meg a magunk remekirói is mily lassan válnak a nemzet közkincsévé. Petőfin kivül nincs magyar klasszikusnak olcsó népszerü kiadása és ritka család, melynek szentélyében Arany, Vörösmarty, Eötvös egyénisége teljes képében helyetfoglalhatna. Ez az oka annak is, hogy Shakespeare és Molière és a világirodalom annyi nagy szelleme nem hathatott elég termékenyitőleg az irodalmi müveltség magyar földön való terjedésére.

A Magyar Könyvtár első sorban ily czélok megvalósitására törekszik, de tere lesz a modern irodalmak jelentős szépirodalmi és tudományos munkáinak jó magyar nyelven való közzétételére is. Az a tiz füzet, mellyel beköszöntött, nagyon beszédes programm volt; több mint a mit csak két évtizeddel ezelőtt is, a mai virágzás kezdetén, remélni mertünk volna. Most pedig, mikor uj sorozata fekszik előttünk, ugy látjuk, nem volt üres igéret, mellyel füzeteinek utat akart nyitni közönségünk és müvelt ifjuságunk szivéhez. Egy részét a programmjának máris derekasan megvalósitja. A kétszeres czél szemelőtt tartásával, mely a családot és az iskolát kivánja szolgálni jó könyvekkel: váltakoznak a kötetek, ugy azonban, hogy mindegyik mindenkinek szól. A nagyközönség és a tanuló-ifjuság egymás olvasmányait egyaránt jól használhatják. Mert ott is, a hol első sorban didaktikus szempontok vezérelték a kiadót, tekintettel volt az általános használatra és nem száraz jegyzetek tömkellegét iratta a füzetekhez, hanem magas irodalmi szinvonalon álló esztetikai méltatást.

Az uj sorozat megjelenése alkalmából örömmel jegyezzük föl a Magyar Könyvtár szokatlan nagy sikerét. Szerkesztőjének, Radó Antalnak kitünő izlése szemen-szedett jó dolgokat vett föl, melyek könnyen megtalálták az utat a széles körben való terjedéséhez. Oly munkákkal volt képviselve ebben az első tiz füzetben a hazai és idegen nemzetek irodalma, hogy bizvást reményt kelthetett a hasonló vállalatokban oly sokszor csalódott publikumunkban. Mert ennek a közönségnek nagyon jó az izlése és ha csinján bánnak vele, lelkes pártfogója a becsületes törekvéseknek. Ha a Magyar Könyvtár bizalmát oly hamarosan meg tudta hóditani a maga számára, ez csak életrevalóságára és hasznos voltára vall. Örömmel tekintünk a jövőbe, mikor a hasonló idegen vállalatok abszolut uralma megtörik, hogy diadalát jelentse egy nagy magyar gyüjteménynek, mely egészében a klasszikus és modern irodalmak valóságos kincsesháza. Ezt az örömünket pedig már ujabb sorozatának füzetei is méltán kelthetik.

Arany János jár elöl *Válogatott balladái*nak kettős füzetével (11. és 12. szám.) melyhez *Riedl* Frigyes, s jeles Arany-monografia irója irta a méltató előszót, kijelölvén a helyet, melyet Arany költészetének e mester alkotásai irodalmunkban és a világirodalomban elfoglalnak. Az iskolai oktatás segitő eszköze lesz e könyv első sorban, ahova Aranyt bevinni és munkáinak szellemét a fiatal elme kincsévé tenni, az irodalomtörténet tanárának szent kötelessége. De talál e kötet a nagy közönségben is bizonyára kedvelők nagy sokaságára, mert hisz Arany balladáinak könyve a müvelt magyar ember kézikönyve kellene hogy legyen.

Petőfi *Uti rajzai*-nak egy kötetével szerepel az uj sorozatban (14. szám). A költő egyéniségének igen jellemző képei ez uti rajzok, melyek a leirás humorával, a közvetlenség ritka jelentkezésével, de a megfigyelés élességével és a stil szingazdag voltával is: a magyar müprózának legszebb példái közül valók. Dumas *Kamélyás hölgye* (15. sz.) a franczia szinmüvek legnépszerübbje, megkezdője a reális dráma mai fényes korának. Ötven éve, hogy Gauthier Margit megható története először szinpadra került, de a történet ma sem vesztett érdekességével és dráma nem értékéből. Ez a forditás a Nemzeti szinház számára ké-

00000036

— **Kérelem.** A székesfehérvári *„Jótékony Nőegylet“* 1898. évi február hó 20-án sorsjátékot rendez. Tiszteletteljes bizalommal kéri fel a bizottmány a nagyérdemü közönséget hogy a föntemlitett czélra himzett vagy varrt kézimunkát vagy más tárgyat adományozni és igy a játékonyczél előmozditásához járulni kegyeskedjék. Az adományozott tárgyakat 1898. évi február 19-ik *Flögl Edéné* urhölgy lakatos-utcza 7. számu lakására, a kegyes adományozók nevével ellátva, kérjük küldeni, mely tárgyak most nevezett urhölgy lakásán február hó 18-ától fogva a huzás napjáig megtekinthetők. Székesfehérvárott, 1898. Január hó 2-án. *Szögyény Marich Julia*, védnök, *Gebhard Ignáczné*, elnök.

— **Az utolsó Bajzáth.** Mig a haza egyik felében az utolsó temesi grófot helyezik örök nyugalomra, addig a másik felében az utolsó *Bajzáth* fekszik ravatalon, br. *Bajzáth* László, az *iszka-szent-györgyi* urodalom tulajdonosa s az ottani róm. kath. templom kegyura. *Bécsben* érte a halál, hol 69 óta tartózkodott s csak holt teste juthatott el szülőföldére. Halálával számos rokonai közül Kempelen Imrét, megyénk jótékonyságáról ismert földbirtokosát is sujtja a gyászeset, melyről a család a következő gyászjelentést adta ki: „Özvegy gróf Pappenheim Sándorné született pészkai báró Bajzáth Valéria saját és fia, — özvegy Marsovai Marsovszky Camillóné szül. pészkai báró Bajzáth Gizella saját és gyermekei nevében, — továbbá sztankováni Sztankovánszky Mária és sztankováni Sztankovánszky János, — pázmándi Kempelen Imre, az összes rokonság nevében is fájdalmas szivvel jelentik szeretett fivérük, nagybátyják és rokonuk, méltóságos *pészaki báró Bajzáth* László urnak, f. hó 2-án délelőtt 8 órakor a halotti szentségekájtatos fölvétele után, életének 77-ik évében hosszas szenvedés után Bécsben bekövetkezett gyászos elhunytát. — A drága halott tetemei Bécsben saját lakásán (Metternichgasse 11.) f. hó 4-én d. u. 2 órakor fognak beszenteltetni, ezután Iszka-Szt.-Györgyre átvitetvén, f. hó 8-án 11 órakor ott a családi sirboltban örök nyugalomra helyeztetni. — Az engesztelő szent-mise áldozatok Bécsben f. hó 4-én 10 órakor a Carlskirche-ben, Iszka-Szent-Györgyön pedig f. hó 8-án 10 órakor a kegyuri templomban lesznek a Mindenhatónak bemutatva. — Áldás és béke hamvaira! A temetés számos föuri rokon s ismerős s az egész falu lakosságának részvétele mellett ment végbe. A megye képviseletében *Huszár* Ágost alispán, *Sárközi* Kázmér, *Vida* Pál, továbbá *Moha*, *Isztimér*, *Guth*, *Tamási* és *Iszka-Szent-György* községek elöljárói voltak jelen. A gyászszertartást *Janky* Ede isztiméri esp. plebános végezte papi segédlettel. A gyászisteni tisztelet után a templomban felállitott diszes ravatalról a holttetemet a családi kriptához vitték, melynek utoljára bezáruló ajtaja felett megforditották az ősi czimert.

— **A megye közigazgatása.** Fejérvármegye közigazgatási bizottsága *Fiáth* Pál báró főispán elnöklete alatt tegnap tartotta közigazgatási bizottsági ülését. Fontosabb kérdés tárgyalás alá nem is igen került. Felemlitjük, hogy *Huszár* Ágost alispán inditványára elhatározta a közigazgatási bizottság, hogy a sárbogárdi járás mezőgazdasági bizottságának az Alapon szervezendő csendőrállomásra vonatkozó kérelmét pártolólag terjeszti fel a miniszteriumhoz. *Vértessy* József inditványára felir a kereskedelmi miniszteriumhoz déli vasuttársulat zona dijszabásának megváltoztatása végett. *Kenessey* Gyula inditványára pedig átir a városhoz, hogy a csikvári ut mellett levő ürgödröket a legrövidebb idő alatt távolitassa el.

— **A kath. legényegylet** január 16-án este 8 órakor ünepélyes felolvasó estélyt rendez. 1. Ének, előadja az énekkar. 2. Látics György alelnök beszéde. 3. Uj tagok eskütétele zászló alatt. 4. Nehr János beigtatott tag beszéde a társak nevében. 5. Társulati ének. Utána szavalatok és az egylet munkásságának bemutatása következik. Az egyleti életben előforduló ezen szép mozzanatra felhivjuk a figyelmet.

— **Felolvasások.** A kath. körökben a felolvasások sorrendje a következő: január hó 13-án tóvárosban, *Kiss* Arisztid; január 16-án vizivárosban, *Szalay* Hubert; felsővárosban *Szórády* Gyula, palotavárosban *Kiss* Arisztid tartanak felolvasásokat. Kezdet este fél 6 órakor. A körtagok ezuton is meghivatnak.

— **A város közigazgatása.** Székesfejérvár közigazgatási bizottsága ma délelőtt *Fiáth* Pál főispán elnöklete alatt ülést tartott. Jelenvoltak: Id. *Almássy* Ferencz, *Bierbauer* Viktor dr., *Farkasdy* Dezső, *Krécsy* Miklós, *Kováts* István, *Tóth* Arthur, *Tóth* Aladár, *Alaghy* Dezső, dr. *Fanta* Adolf, *Festetich* Bennó gróf, *Fitler* Béla, dr. *Saára* Gyula, *Ujházy* Sándor, *Kovács* Elek, *Pálffy* Károly, *Havranek* József és *Tóth* István főjegyző. Az első érdekesebb dolog a főispánnak *Bierbauer* Viktor dr. főorvoshoz intézett kérdése volt a csikvári-ut mellett levő ürgödrökre vonatkozólag. Bierbauer válaszában jelezte, hogy a közegészségügyi bizottsághoz előterjesztést tesz ez ügyben. *Farkasdy* Dezső a főorvosi jelentés kapcsán felszólalt, hogy a főorvos a mult hónapban jelezte volt, hogy az utczák és terek tisztántartására vonatkozólag megkeresést fog intézni a főkapitányhoz s ez igéretről a mostani jelentésében nincs semmi említés. Bierbauer ezt azzal indokolja, hogy a főkapitány az utczák és terek tisztántartására vonatkozólag a mult közigazgatási ülés után azonnal intézkedett s igy az ő megkeresése tárgytalanná vált. Dr. *Saára* Gyula a kutakra vonatkozólag azt kérdezi a főorvostól, hogy a kutak vizét megvizsgálja-e, mielőtt a közhasználatnak átengedi. *Bierbauer* jelenti, hogy a kutak vizét minden alkalommal megvizsgálja. A tobak-utczai és a szárcsa-utczai kutakra vonatkozólag, a melyeket érinti tulajdonképpen dr. Saára felszólalása, megjegyzi, hogy az előbb emlitett kutakban sohasem lesz iható viz, mivel a talajviz elrontja, a szárcsa-utczai kut pedig nem ad elég vizet. *Plossek* Ferencz azt a kérdést intézi *Havranek* polgármesterhez, hogy mi van a vizvezetékkel? — A polgármester állitása szerint végleges döntés végett az ügy jelenleg fenn van a miniszteriumnál. — *Farkasdy* a délivasut dijszabása ellen szólal fel, mert a január 1-ével életbe lépett zóna szerint drágább most Székesfejérvárról az utazás Budapestre, mint volt annak előtte. Javasolja, hogy a közigazgatási bizottság irjon át délivasut igazgatóságához s kérje fel, hogy Budapestet is foglalja a harmadik zónába. A főispán felszólalására elhatározták, hogy a megyével együttesen fognak ebben a dologban eljárni. Az ügyészi jelentésnél dr. *Saára* Gyula a városház zárkáinak mizeriái ellen szólal fel. A városházának hat börtönhelyisége közül csak kettőt használhatnak jelenleg, nagy kárára a vizsgálatoknak, mivel a többi el van foglalva más czélokra. Kéri a polgármestert, intézkedjék az iránt, hogy mind a hat zárka rendeltetésének átadassék. Havranek polgármester jelenti, a főkapitányt értesitette, hogy a szükségről szóljon, a mely esetben azonnal kiüritteti a zárkákat. A főispán intézett végül kérdést a közigazgatási bizottsághoz, hogy a börtönfelügyelő-bizottságnak hatásköre kiterjed-e a városház börtöneinek ellenőrzésére. Miután a felszólalók nagyon ellentétes véleményben voltak, a főispán kijelentette, hogy a törvény autentikus magyarázójától fog ez irányban tudakozódni. — Ezzel a közigazgatási ülés véget ért.

— **Gyermekek és a korcsma.** Nem lehet eléggé elitélni a faluhelyeken divó rosz szokást, hogy a gyermekek a felnőtt fiatalság tánczmulatságain, a korcsma füstös helyiségeiben részint mint nézők, részint mint tánczolók részt vesznek. Főleg a német ajku községekben az év különböző szakában igen gyakori a tánczmulatság, különösen farsang végső napjaiban mikor Karneval apró követői hajnalig is eltombolnak a vigadó fiatalokkal. Mily „épületes“ dolgokat lát, mily beszédeket hall ilyenkor a zenge és minden iránt fogékony lelkü gyermeksereg? És ezen rosz, büntetendő szokás az egész megye területén divik. Sajnos a szülők magok vezetik gyermekeiket a korcsmába, vagy adják az engedelmet, hogy ott éjfél utánni órákig is mulassanak. Szomoru, nagyon szomoru, hogy vannak szülők akik Isten által megszabott kötelmeikről ennyire megfeledkeznek. Mit várhat az anya azon ifjutól, a kit gyermekkorában a divornyázók közzé vitt. Szeretetet, hálát, tiszteletet? Ne csodálkozzanak ha e hibásan nevelt gyermekekből felserdült ifju a mulatság és bor kedveért megfeledkezik Istenéről és szülői irányában tartozó fiui kötelességeiről. Hiába hangzanak az üdvös tanácsok, a szigoru feddések a templomok szószékeiről, hiába tiltja a veszedelmes dorbézolásoktól a tanitól kar az ifjuságot, úgy látszik nem használ semmit. Itt csak hathatós és gyökeres orvoslás segithet a bajon. Más vármegyékben szabályrendeltekkel intézkedett ez ügyben a közoktatásügyi miniszter 1894-ben hozzánk is elérkezett a szabályrendelet, de hogy Fejérvármegye törvényhatósága, közigazgatási bizottsága ez értelemben intézkedett-e, annak nyomát sehol sem látni. A szabályrendelet a közrend, a közerkölcsiség és közegészség szempontjába a megye területén rendőrileg tiltja, hogy tizenötödik évét még be nem töltött gyermekek korcsmában, sör- vagy pálinkamérési helyiség-

---

szült és hivatva lesz kiszoritani az egyéb selejtes forditásokat. *Szomaházy* István az uj magyar elbeszélők egyik legkedveltebbje. Jó elbeszélő, akinek nemcsak tárgyai érdekelnek, de finom lélektani rajza is. Tőle *Légyott hármasban és egyéb apróságok* czimen közöl pompás kötetet a Magyar Könyvtár.

Föntebb vázoltuk czéljai mellett egy másikat is kiván szolgálni a Magyar Könyvtár. Jó forditásokban, a divatos idegen elbeszélők kisebb munkálataiból fog köteteket adni időnkint s megkezdi ezt az *Olasz elbeszélők tárával* melynek Farina, Verga, Serao, és De Amicis munkáiból válogatott apróságait Radó Antal avatott tolla ültette át. Követni fogja ezt a francia, német, angol, spanyol, orosz irodalmakból összeállitott füzetek sora s rövid idő mulva pedig az igért programmból Kisfaludy Károly költeményeinek kötete, Kármán gyönyörü elbeszélése a Fanni hagyományai, Rovetta szenzácziós drámája A becstelenek és *Shakespeare* örökszép Szentiván-éji álma, még pedig Arany János utólérhetetlen szépséges forditásában, melylyel méltón kezdődik a „Magyar Könyvtár“ Shakespeare-ja. Szóval a Magyar Könyvtár jó uton megy előre, hogy a müvelt magyar közönség és iskola kézikönyvtárának eszméje megvalósuljon. Ebben a törekvésében mindenkor számithat a nagy pártolásra.

Az egyes számok, 15 krjával, valamint előfizetések 6 füzetre 90 krral 12 füzetre 1 frt 80 krval a kiadóhivatalban (Andrássy-ut 21) és minden hazai könyvkereskedésben megszerezhetők.

00000037

ben üldözzék, avagy nyilvános tánczmulatságon megjelenjék. A tilalom megszegője 50 forintig terjedhető pénzbirságban büntetendő stb. Szerettnék remélni, hogy Festetich Bennó gróf tanfelügyelő igyekezni fog a serdülő ifjuságot fenyegető ezen veszély elháritásáról, előterjesztést fog tenni ez értelemben a vármegye közigazgatási bizottságánál. És a közigazgatási bizottság magáévá fogja tenni az ügyet és üdvös intézkedéseivel megszünteti az ifjuságot fenyegető veszélyt.

— **A bosszu.** „Csakhogy bosszut állhattam!“ Ezzel a felkiáltással lépett be e hó 8-án a rendőrséghez egy vérrel bemocskolt alak, a ki kezében szorongatta azt a hitvány kis szerszámot, a mellyel a rája tapadt vér bizonysága szerint a bosszu müvét véres haraggal végrehajtotta. Az önként jelentkező férfi a vallatás során elmondotta, hogy *Rábl* Gyulának hivják. Vadházasságban élt özv. *Mádler* Józsefnéval, de a mult hét közepén összeveszett vele s elhagyta az asszonyt. E hó 8-án betért a malom-utczai P. *Nagy* József-féle vendéglőbe s ott látta özv. *Mádlernét* is, a ki éppen akkor iddogálta eladott lovainak és kocsijának áldomását. De Rábltt állitása szerint nem az bőszitette fel a gyilkos boszura, hanem az, hogy az asszony szeme közé nevetett. Ezért megleste s mikor az asszony lakására akart menni, megrohanta s bicskájával három szurást és egy vágást ejtett a hátán, azután önként jelentkezett a rendőrségnél. — Az asszony állapota sulyos. Rábltt átkisérték az ügyészséghez.

— **Bolti tüz.** E hó 10-én este *Kostyelik* Ferencz vendéglős világosságot vett észre *Gindl* Ödön Szögyény-utczai bezárt üzletében. Azonnal tisztában volt, hogy odabennt tüz van. Lármát csapott s mikor behatoltak a boltba elég korán érkeztek, hogy minden jelentékenyebb kárnak elejét vegyék. A tüz az ujfajta excelsior lámpa kicsapó lángjától keletkezett.

— **Öngyilkosság.** Mint levelezőnk irja e hó harmadikán *Csapó* János *kajászó-szentpéteri* lakos 76 éves aggastyán a szobájában levő ágya feletti szegre fölakasztotta magát. Mire hozzátartozói észrevették már meg volt halva. Azt mondják, hogy hosszantartó betegeskedése és főleg az a körülmény, hogy már régebb idő óta elvesztette szemevilágát, okozták a halálát.

— **Szomoru vég.** Tegnap a száraz réten járó napszámosok egy férfi holttestére bukkantak. Röktön jelentést tettek a rendőrségnél s *Polczer* Péter rendőralkapitány kiment a helyszinére, a hol a halottban felismerte azonnal *Fister* Mihály Kecskemét-utczai lakost, a ki házsártos természetéről volt ismeretes a rendőrség előtt. A holttest mellett egy kilencz miliméteres forgópisztoly feküdt, a mellyel — minden jel arra mutatott, — a szerencsétlen ember agyonlötte magát. Tettének okául azt emlitik, hogy könnyelmü mulatozása miatt támadt egyenetlenkedése a családjával, a melyet ezuttal annyira szivére vett, hogy öngyilkossá lett.

— **Leleményes tolvaj.** *Soponya* községben már régóta hullanak a baromfiak, hiába itatták a tyukokat talált hétlyuku patkoról, hiába füstölték ki az ablakot boszorkányfüvel, nem használt semmit. Naponként találtak elhullott szárnyasokat az ablak körül. Folyó hó 5-én virradóra *Goldberger* már négy darab megdermedt tyukot talált az udvarán. Megnézte az ollakat. Három darab libája és tizenöt darab tyukja hiányzott. Minden jel arra mutatott, hogy valamely jól megtermett róka garázdálkodott a szárnyasok között. Két tyukot még megtaláltak az nap — nem valami erdei rókalyukban, hanem — *Marton* János udvarában, kinek harmincz krajazáros borotváért adta el *Németh* János sághegyi lakos. A furfangos tolvaj mielőtt elcsiphették volna, kereket oldott és jelenleg *Székesfejérvár* környékén keresi tyukjaira a jó szerencsét.

FARSANG.

Farsangi naptár.

Január 30-án: A kath. legény-egylet tánczvigalma a „Fehér Bárány“ vendéglőben.
Február 3-án: A tóvárosi olvasókör tánczestélye
Február 7-én: Megyebál a szinházban.
Február 12-én: A székesfejérvári betegsegélyző-egyesület hangversennyel egybekötött tánczfüzérkéje

Álarczos bál.

Ugy látszik a székesfejérvári társasélet kezd jótékonyan megváltozni és a közös jóakarat változtat évtizedek nyomott hangulatán. Igen helyesen a vigalom idejében, a farsang alatt nyilatkozik meg ez a törekvés legerőtellesebben. Ujabban a jótékony nőegyesület kebelében merült fel egy nem csak életrevaló, de egyuttal igen kedves terv is. Arról van szó, hogy a farsang alatt a nőegyesület a szinházban nagy *elite álarczosbálat* rendezzen. Miután értesülünk, hogy hivatalosan még ez irányban nem történtek lépések, éppen azért sietünk egész lelkesedéssel támogatni ezt a tervet, a mely nem csak farsangunk mulatozásába keverne igen érdekes ujitást, de amellett a jótékony nőegyesület e réven igen jelentékeny összeggel gyarapithatná pénztárát. A megyebál mellett valóban egyetlen mulatság sem hirhat annyi létjoggal, mint a jótékony nőegylet álarczos bálja, a melynek fényes sikere mindenteléképpen biztositottnak tekinthető.

A nagyobb vidéki városokban mindenütt rendeznek ma már álarczos bálokat, csak Székesfejérváron nélkülözi a fiatalság ezt a páratlan érdekességü mulatságot, a melyen a pajzán szellemeskedés és a kaczagó vidámság a közönséges mulatságok egyhanguságából s a bálok sablonos szórakozásaiból egészen uj világba vezetik az embert; hol az álarczos őszinteség szétföri a társadalmi hazugságok korlátait, s mintegy megmaradt darabja a középkor romantikájának felfrissiti a szürke köznapiasságban elmerült lelkeket. A fővárosban már rég idő óta a jótékony nőegyesületek rendezik az elite álarczos bálokat és nem mindennapi anyagi sikerrel zárják le számadásaikat. Most midőn a szegény ügy rendezése előtérbe lépett városunkban a jótékony nőegyesület áldásdus működésére fokozottabb mértékben lesz szükségünk, éppen azért igen kivánatos, hogy a jótékony nőegyesület anyagi erejének fokozására minden eszközt megragadjon.

Erről a tervről több felé beszélnek s örömmel konstatálhatjuk mindenfelé a legnagyobb lelkesedéssel fogadták a tervet s különösen a leányvilágban keltett nagy örömöt, mert hiszen a mai nemzedéknek nem volt alkalma még itt Székesfejérváron az álarczos bállal megismerkedni.

Az álarczos bál fényes sikerében kételkedni sem lehet, ha annak élén olyan általános tisztelt egyéniség áll, mint a jótékony nőegyesület bájos védnöknője s ha olyan diszes, nagy hatalmu rendezőség segit neki e munkában, mint a minő a nőegyesület. Nagy hatalmunak neveztük, mert tagadhatatlan, hogy a mit a nők keresztül akarnak vinni, azt keresztül is viszik. Bizony nagy szolgálatot tenne a jótékony nőegyesület védnöknője *Szögyény Marich* Julia, ha a jótékony nőegylet tagjaival segitségére jönne megrongált társadalmi állapotainknak, mert a mit a férfiak olyan régóta törekszenek elérni, ők könnyü szerrel közelebb hozhatnák egymáshoz az embereket s megteremthetnék Székesfejérvár társadalmi életét. Munkájokat nem is kezdhetnék kedvesebb dologgal, mint egy elite álarczos bál rendezésével, a mely hogy mentől fényesebben sikerüljön a magunk részéről minden lehetőt elkövetünk!

A kath. legényegylet ifjusága január hó 30-án a »Fehér Bárány« vendéglőben saját házalapja javára zártkörü tánczvigalmat rendez. Belépti dij: személyjegy 50 kr, családjegy 80 kr.

A megyebál.

A megyebál buzgó rendező bizottsága már megkezdte a meghivók szétküldését.

Az elefántcsont szinü sima karton lapu meghivók nagyon izlésesek. Egyszerü kék nyomásu. Az első oldalon ezek a sorok:

MEGHIVÓ

AZ 1898-IK ÉVI FEBRUÁR HÓ 7-ÉN, HÉTFŐN

A SZ.-FEHÉRVÁRI SZINHÁZ ÖSSZES TERMEIBEN

EŐRMÉNYESI BÁRÓ FIÁTH PÁLNÉ, PRIBÉRI és VUCHINI JANKOVICH BÉSÁN ILDA

ő méltósága védnöksége alatt tartandó

ZÁRTKÖRÜ

MEGYE BÁLRA.

KEZDETE ESTE 9 ÓRAKOR,

Jegyek csak e boritékos meghivó elömutatása mellett válthatók f. é. január 20-tól kezdve a rendező-bizottság irodahelyiségében (Vörösmarty-tér 8. sz.) d. e. 11—12-ig, d. u. 5—6-ig, a bál estéjén pedig a pénztárnál.

Személyjegy: 2 frt; Családjegy 3 személyre 5 frt. Földszinti páholy 20, első emeleti 12 frt.

A tiszta jövedelem az épitendő vármegyei uj közkórház czéljaira szolgál.

Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

A második oldalon a rendező bizottságnak lapunkban már ismertetett névsora, a harmadik oldalon pedig az összes rendezők nevei foglalnak helyett. Ime a diszes névsor:

Bál-bizottsági tagok: Andretti Károly, Apt Ödön, Bolgár Géza, gr. Cziráky Antal, dr. Csöppenszky Mihály, Daróczy István, Deutsch Aladár, Dorner Béla, Dömötör Géza, dr. Dömötör László, gróf Festetich Benno, báró Fiáth Ferencz, id. Fiáth Imre, Gánóczy Flóris, Gebhard Bódog, Gulner Béla, Gyapay Pál, Hardy Dénes, Hampek Béla, Heltay Jenő, Havranek József, dr. Holly Géza, Huszár Aladár, Huszár Dezső, dr. Károlyi Gyula, Kégl Dezső, dr. Kégl Károly, Kenessey Gyula, Kenessey Lajos, Kempelen Imre, Keczán Livius, Koller Pál, Körmendy Péter, Koritsánszky József, Kornis Boldizsár, Kovách Sándor, dr. Krausz Adolf, Kremnitzky Ferencz, Kuliffay Árpád, dr. Lauschmann Gyula, Libits Adolf, Lukáts Sándor, dr. báró Manndorff Géza, dr. Major Ferencz, Meszleny Benedek, Meszleny Lajos, Moóry König Jenő, gr. Nádasdy Tamás, dr. Nagy Sándor, Németh Béla, dr. Pálffy István, gr. Pappenheim Siegfried, dr. Pick Gyula, Plossek Ferencz, Poór Gusztáv, Quirini Gusztáv, dr. Rádai Lajos, Révay Kálmán, dr. Révy Ferencz, Rosenfeld Henrik, báró Salamon Mihály, Sárközy István, dr. Say Victor, ifj. Scherer Camill, dr. Szauer György, Szüts Jenő, dr. Szüts Andor, Tallián Vilmos, Tamássy Árpád, Taraffás Béla, dr. Varga Zsigmond, Verebi Végh István, dr. Vértessy Géza, Wertheim Pál, gróf Zichy Kázmér.

A dalegylet mulatsága.

A déli vasuti műhely dalegyletének e hó 8-án tartott tánczvigalma volt az első nagyobb szabásu mulatsága ennek az évnek. A Magyar Király fényes termeiben tartotta mulatságát ez a törekvő egyesület. A tánczvigalmat igen kellemesen előzte meg a következő műsor: *Szeretett Hymnusza* Goll-tól, előadta a *dalárda. Az együgyü parasztot* Sz. Szabó Lászlótól, előadta *Orbán* Ferencz. *Esti kar* (kvartett) Kreutzertől. *Bordal*, Ernani operából. *Egy udvarias ember* előadta *Botos* László. *Huszár indulót* (Virágcsata operettéből) Verőtől. A műsor minden számát zajos tetszészessel fogadta a közönség s azután megkezdődött a tánczés tartott reggelig. Résztvettek a mulatságon: *Asszonyok*: Brittig Simonné, Bruckmüller Józsefné, Bukáts Béláné, Baliga Jánosné, Deák Jánosné, Francsics Ernőné, Feigl Józsefné, Hornik Ádámné, Kapitány Ferenczné, Keresztes Gézáné, Lasits Istvánné, Léber Károlyné, Markus Lajosné, Nagy Sándorné, Maruran Józsefné, Nyitrai Józsefné, Német Gusztávné, Pleske Jánosné, Rode Imréné,

00000038

Stiller Józsefné, özv. Somogyi Lászlóné, özv. Schmidegné, Skrivanek Károlyné, Szalai Imréné, Vekerle Lajosné, Zenálkó Istvánné. *Leányok*: Bognár Mariska, Brittig Margit, Bruckmüller Erzsike, Csermák Mariska, Deák Katicza, Feigl Juliska, Fülöp Emma, Hancsl Janka (Tárnok), Hekele nővérek, Hortoványi Anna, Kapitány Etelka, Kutny Katicza, Krits Anna, Lichtneckert Etelka, Markus nővérek, Nagy Zsófia, Neprosszel Margitka, Nyári Gizella, Nyitrai Etelka, Somogyi Milike, Seyer Mariska, Sütő Mariska, Szentes Juliska, Stiller Irén, Schwartz Juliska, Schmideg nővérek, Szalay Katicza, Schwartz Anna, Viniczay Sarolta, Viniczay Margit és Zöld Juliska kisasszonyok.

SZINHÁZ.

Szinházi műsor

1898. január 13-tól január 16 ig.

13-án. Csütörtökön: **Armány és szellem.**
14-én. Pénteken: **Orpheusz a pokolban.**
15-én. Szombaton: **Coulisset ur.**
16-án. Vasárnap délután: **Stern Izsák.** Este: **Regruta.**

A szinház közönsége. A szinház látogatottsága napról-napra növekszik és hozzátehetjük, hogy különösen intelligenciánk keresi fel mind sürübben a szinházat. A tegnap esti előadáson örömmel láttuk *Fiáth* Pál bárót és nejét. A főispán mint halljuk bérletet is vett s igy ezentul naponként láthatjuk őt a 2. számu páholyban. A főispán ez elhatározással egyszerre biztositotta Szalkay szintársulatának a siker, mert az ő megjelenése a szinházban sok elavult nézetet dönt halomra és bevonja a szinház látogatásba városunknak nehezen felmelegedő közönségét is. Mindenesetre azonban a főispán elhatározása nem csak a szinársulatra kedvező, de kedvező mindenek fölött a város szinügyére s ezzel kapcsolatosan a város társadalmi életére is. Ugy látszik az a bizalom a melylyel a megye és a város *Fiáth* Pál báró főispáni kinevezését üdvözölte korántsem volt alaptalan. Hova tovább, mindég jobban beigazolódik, hogy benne és nejében Székesfejérvár társadalmi élete is megtalálja az ujjászületés forrását. — A szinház közönsége is lassan átváltozik. A szürke férfi ruhák letüntek egészen a néző térről és mind előkelőbb, ünnepélyesebb kinézést nyer a közönség. Egy rossz szokás azonban felmaradt még a régi időkből. A közönség egy része még mindig magával hordja a néző térre felső kabátját, a mi nem csak nekik maguknak, de szomszédjaiknak is nagyon kellemetlen. Igaz hogy a jelenlegi meglevő fogasok nem elegendők a felső kabátok elhelyezésére, de ezen azt hisszük igen könnyen lehetne segiteni és rendes ruhatárat rendezni be, a hol számozottan kellene elhelyeztetni a ruhákat a zavar elkerülésére. A felső ruhák elhelyezéséért a közönség szivesen megfizetné az esetleg megállapitott 10 kr ruhatárdijat. — Kérjük az igazgatót intézkedjék az irányban, hadd tehessük félre ezt az annó egyből visszamaradt rossz szokásunkat is!

Az oroszlánvadász. *Verő* György uj operettéjének szzombaton volt a bemutató előadása. A szöveg maga tele bohózatos jelenetekkel. Brisson polgármester remekel benne nagy hazudozásaival s ebben hűségesen támogatja ravasz inasa Baptiszt. Az afrikában elejtett oroszlán meséje a legkaczagtatóbb helyzeteket teremti, a minek egyik igen alapos okozója Lussac Gaszton kadet. Ehhez a jó szöveghez irt muzsikát Verő Gyorgy. Zenéje ez operettenek jóval mögötte marad Szultánnak s bizony igen sokszor eszmélünk, mintha már hallottuk volna ezt vagy azt a dallamot, valamikor más környezetben. Szoval egy-két dallamot kivéve nem sok uj és nem sok dicsérni való van az *Oroszlánvadász* muzsikájában. Sok helyen Verő a szövegiró is alaposan megérdemli a nádpálczát, mert olyan érthetetlen szöveget gyártott egyik-másik dalhoz, hogy önképzőköri kisérletnek is gyönge volna és sokszor észrevesszük, hogy nem a szöveg van megzenésitve, hanem a zene van szövegesitve. — Az előadás igen sikerült volt s a szerepek mind igen jó kezekben voltak. *Mányai* Aranka volt természetesen a közönség érdeklődésének központja s az ő sikerében osztozott *Répássy* is. A második felvonásban előadott duette annyira fellelkesitette a közönséget, hogy négyszer énekeltették el a két énekesnővel, a kik a tapsok özöne közt már meg is sokallották a dicsőséget. No de hát igy van! Hozzá kell szokniok szinészeinknek közönségünk rokonszenves tüntetéséhez, a mely tüntetésben leplezetlenül nyilatkozik meg játékuk felől az első kritika. *Szalkay* ez estén is jeles alakitást nyujtott s mindenben méltó társa volt *Izsó* ez a tehetséges fiatal szinész, a ki igazán megérdemli, hogy mindég nagyobb szerepkört juttasson neki a direktor. Az ő Babtisztje pompás volt. *Nagy* Imre igen szépen énekelte el kevés énekszámát. *Borsitzky* ezuttal *Érczkövy*nek volt kitünő partnere.

Vasárnap délután *A diplomás kisasszonyok*-at, este *Az oroszlánvadász*-t játszották, természetesen mindkét alkalommal telt ház előtt és zajos tapsok között.

Az arany ember. Jókainak jól ismert drámáját adták hétfőn. A darab nehéz szerepekkel van tele s mindegyik egész tehetséget kiván a maga részére. Azt hittük, hogy ezuttal nem mindennapi élvezetben fognak szinészeink részesiteni. Csalódtunk nagyon, egyike volt a szezon legrosszabb előadásainak. *Hidvéghy* és *Gyurman* Alice alakitásáról azonban nagy dicsérettel kell megemlékeznünk. Mind a ketten nagy gonddal játzsották meg szerepeiket. *Hidvéghynek* Timár M. nehéz szerepét legjobb alakitásai közé kell soroznunk, nemkülönben *Gyurman* mindvégig rokonszenves Timeáját. A többi szereplők közül még *Sághy* (Brazovits) érdemel dicsérő felemlitést. *Borsitzky* tulzásával ez estén Zsófia szerepét elrontotta. *Gazdy* Atália szerepében olyan volt, mint valami ideges kisasszony s igy a sötét lelkü leány inkább szánalmat, mint ellenszenvet keltett bennünk. Ha a darabból nem vette ki, olvasta volna el a regényt s akkor talán máskép alakitja Atáliát s nem hadonáz örökösen a karjaival, mint valami nagy fokban ideges hölgy. Kár, hogy nem láthatta magát ezuttal a második felvonásban, talán leszokna végre azokról a merev lépésekről s arról a különös s hozzá még kellemetlen tartásról is. Hiszen a büszkeséget, sőt a gőgöt is meglehet értetni annélkül, hogy arczával mindég az égfelé forduljon a szereplő! — *Hetényi* Kristyán Todora olyan volt, mint valami csirkefogó s nem mint egy három világrészt bekóborolt iparlovag. A balatonparti jelenetben hihetetlen maszkkal jelent meg. Ugyan hiszi-e, hogy egy őrnagy megverekszik egy olyan kinézésü alakkal, a milyent ő nekünk bemutatott? Egész alakitása beillett volna egy bohózat keretébe, de sehogysem komoly drámába. *Tomcsányi* Russi sem való Noémi szerepere. — Szóval Szalkay társulatától alig láttunk olyan rossz előadást, mint a minő a hétfői volt.

Madarász. A társulat széphangu baritonistájának *Érczkövi* Károlynak jutalom játéka alkalmával adták Zeller pompás zenéjü operettejét. Az előadás nagyon szépen sikerült. Erczkövi a jutalmazandó mint rendesen, ez alkalommal is sok élvezetet szerzett a közönségnek, különösen a keringőt énekelte szépen, a mit a közönség meg ismételtetett vele. Természetes azonban, hogy az előadás legkiemelkedőbb momentuma *Mányai* Aranka éneke volt a ki ez estén páratlanul elemében volt, s az ő ritka szép hangjával, melynél szebbet vidéki szinpadon hallani sem lehet, valósággal elragadta a közönséget. Nem csak szokatlan kedvvel énekelt, de ezuttal több bátorsággal is, ami azonnal észrevehetőleg emeli énekét. — A közönség hálás elismeréssel tapsolt kedvenczének. Mert Mányai Aranka abban is különbözik más primadonnáktól, hogy ő nem csak a gavallérok, hanem az egész közönség kedvencze, s mikor kilép a szinpadra a szeretet sugara villan fel az egész néző közönség szemében. Csak egy kissé több önbizalmat kivánunk neki és szorgalmas tanulást, mert a gyémántnak is köszörülésre van szüksége, hogy szépségét teljes erejében ragyogni lássuk. Postás Milka szerepét Répássy helyett *Tábori* Frida énekelte és egész helyesen, ha nem is bravurosan játszotta meg kedves szerepét. *Szalkay* Csörsz báró szerepében, *Nagy* Imre mint Szaniszló érdemelnek dicséretet. *Hetényi* és *Izsó* Lasko, Kaskó professorok szerepében aradtak zajos hatást. Izsót ezutta! ismételten is ki kell emelnünk, mint a ki alakitásaival hamarosan kiemelkedett a segéd személyzet soraiból s méltán megérdemli, hogy tehetségének megfelelő szerepkört juttasson neki az igazgató.

Irodalom és Művészet.

Dr. Irinyi Tamás theol. tanár *„Esketési beszédek“* czimü szent beszéd-gyüjteményét, mely hirneves franczia és német szerzők nyomán van átdolgozva, a ft. lelkészkedő papság szives figyelmébe ajánljuk. 100 szent-beszéd. Függelékül aranymenyegzői beszédek. A csinos kiállitásu, 29 nagy nyolczadrétü ivre terjedő mű ára füzve (az árát előzetesen beküldöknek bérmentve szállitva) 2 forint. (vel. 6 sacra.) Angol vászonba diszesen kötött példányok ára 2 frt 40 kr. (7 sacra.) A megrendelések a forditóhoz, vagy a „Pázmány-sajtó“ czimére intézendők Szatmárra.

Magyar leányok. Január elsejétől kezdve immár negyedik évfolyama kezdődik a Magyar Lányok-nak. Három év rövid idő, de mégis sok egy lap életében. Azalatt elválik, hogy kell-e a közönségnek, életképes-e, szeretik-e, van-e reá szükség? A Magyar Leányok a lefolyt 3 évre csak örömmel tekinthet vissza. Törekvéseit siker koronázta, mert a czél, a melyre törekedett nemes, az eszközt pedig lelkük legjobb tudása szerint választották meg. Magyarország fiatal leányai szeretettel, lelkesedéssel és bizalommal veszik körül, mert tudják, érzik, hogy csakis a jó utra vezeti őket. — De nemcsak az olvasók, az irók is valódi lelkesedéssel, szeretettel csoportosulnak e lap köré. Valamennyien átérzik e feladat nagyságát, a melyet teljesitenek, mikor Magyarország fiatal leányai szivében ültetik el a hit hazaszeretetet, az emberszeretetet, a jóság és igazság virágait. Egyik száma tartalmasabb, mint a másik: mulattató és szórakoztató része éppen olyan változatos és gazdag, mint az ismeretterjesztésre szánt közleményei. Olyan lap a Magyar Lányok, a mely bátran versenyre kelhet a külföld legjobb termékeivel. Az előfizetési pénzek legczélszerübben postautalványon küldendők: A Magyar Lányok kiadóhivatalába, Budapest, Andrássy-ut 10. szám.

A szeleburdi regény egy kötetben, irta *Cyp*. Egy fiatal leány története, a ki családjában az „enfanf terrible“, de csupa szivjóság, kedvesség és szellem. A mamája, a ki maga is szeretne még fiatal szinben feltünni, minden áron férjhez akarja adni, de csak gazdag kérőhöz: a kis szeleburdi azonban csak szivére hallgat és végül az meg is mutatja a helyes utat. Ezt az egyszerü történetet irja meg *Cyp* az ő sziporkázó, pezsgő, eleven és ahol az érzés skálája megkivánja, igazán költői stilusában. Olyan az egész regény, mint egy szép tavaszi nap amikor néha egy kis felhő is mutatkozik az égen, de végül mégis diadalmasan állja meg helyét a verőfény. A diszesen kiállitott kötet most jelent meg az *Egyetemes Regénytárban* és ára 50 krajczár. Kiadja Singer és Wolfner Budapesten.

Az Én Ujságom Pósa bácsi gyermeklapja is meg fogja ülni 1848 félszázados dicső emlékét. Föltárja a gyermekek előtt a szabadságharcznak ragyogó és megható történetét. Lobogtatni fogja azt a zászlót, mely Petőfi kezében lobogott s bemutatja versben és folyóirásban a magyar nemzet hősi vitézségét, melylyel harczolt a hazáért, a szabadságért. Rákosi Viktor Az Én Ujságom kitünő dolgozó társa gyönyörüen megirta a szabadságharcznak könnyel, vérrel tele hullatott történetét. Megtanulhatja belőle, hogy hogy szerették hazájokat a negyvennyolczadiki gyermekek és zsönge ifjak, s példát vehetnek róla a szabadság szent szeretetében. Kilenczedik esztendeje lesz már, hogy Az Én ujságom minden héten bekopogtat palotában és kunyhóba s mulattatja tanitja a gyermekvilágot. — Előfizetési ára negyedévre 1 frt, olyan csekély összeg, hogy mindenki járathatja a gyermekeinek ezt a kedves kis ujságot, mely tele mesével, verssel, elbeszéléssel állandó örömet szerez a gyermekvilágnak. A jövő hónapban jelenik meg Az Én Ujságom naptára, mely szebb lesz minden eddiginél, fényes tükre lesz a magyar szabadságharcz történetének s Az Én Ujságom minden előfizetője ingyen kapja. Kiadóhivatal Bpesten, Andrássy-ut 10.

00000039

VEGYESEK.

□ **József főherczeg Wörishofenről.** Mivel az ujabb időben néhány napilap igen kedvezőtlen czikkeket hozott a wörishofeni viszonyokról, a boldogult Kneipp prelátus több magyar tisztelője a következő felvilágositást küldte lapunknak: Midőn mult évben november 30-án *József* főherczeg Kneipp halála után Wörinshofenből visszatért Alcsuthra, részletesen nyilatkozott a Wörishofenben talált viszonyokról. Kneipp helyettese *Reile Bonifácz* az irgalmas barátok ottani priorja kiváló szakismerettel vezeti a fürdőhely minden ügyét. A rendeleti órákat személyesen és orvosi szakértelemmel tartja, miről a főherczeg személyesen meggyőződött és ugy találta, hogy a prior Kneipp prelátust minden tekintetben igen jól helyettesiti. Dr. *Baumgarten* Alfréd és dr. *Werminghausen*, a kik évek óta müködnek Wörishofenben, támogatják Reilet. Igy tehát teljes bizalommal lehetnek a betegek a gyógyhely irányában. A szegény sorsu vendégek ugyanazon kedvezményben részesülnek most is, mint azelőtt. Midőn József főherczeg 1896-ban hat hétig tartózkodott Wörishofenben, Kneipp prelátus tőbb izben előtte nyilvánosan figyelmeztette az épitkezési vállalkozókat, hogy maradjanak az észszerü haladás keretében és ne térjenek át a szédelgő haladás terére. Megintette a sok odatelepült üzletembert is, a kik azonban nem igen hallgattak intő szavaira. De ennek daczára szó sincs arról, a mit néhány lap hirdetett, hogy általános pangás állott volna be. Wöreshofenben ő fensége részletesen nézet meg most mindent. Egy fürdő intézet megbukott, mert a többi mellett fölösleges volt. Az intézetet azonban a két első földbirtokos, Geromiller és Kreuzer megvették. Néhány igen elegáns boltot bezártak, de több egyszerübbet nyitottak meg czélszerü berendezéssel. A főherczeg általában azt a véleményt nyilvánitotta, hogy Wörishofen tovább is fejlődhetik az emberiség javára, a minek annyival is inkább örül, mert eddig sok magyar ember nyert ott gyógyulást, a mit a jövőre is bizton elérhetnek. Ő maga pedig ezentul csak oda szándékozik menni, hol rég nélkülözött egészségét gyorsan visszanyerte.

□ **Napoleon börtöne.** A nagy korzikai fogságának szigete, a mióta Napoleon meghalt, fokrólfokra hanyatlik. A látogatók száma csekély és mióta a szuezi csatornát megnyitották, a sziget nagy pénzügyi kalamitásokba jutott. Ebben az időben még 853 hajó érkezett a sziget kikötőibe, a legutóbbi évben már csak 151 és még az amerikai czethalászok is kimaradtak, a kik pedig azelőtt Szent-Ilonán rendszerint kikötöttek. Maga a sziget kevés természetes segélyforrást nyujt a lakosságnak. Egyetlen kiviteli czikke a burgonya, melyet Fokföldre szállitanak. A sziget kormányának egyetlen bevételi forrása a behozatali vám és ennek összege 30 százalékkal apadt. A sziget legnagyobb pénzügyi terhét sajátságos módon a régibb hivatalnokok nyugdijai képezik. E hivatalnokok közül a legfiatalabb 87 éves, a legidősebb 100 éves és valamennyien a legjobb egészségnek örvendenek. Nyugdijuk csaknem tiz shiliinget ró fejenkint a lakosságra. A hivatalnokok hosszu élete azt bizonyitja, hogy a sziget éghajlata nagyon egészséges, a mely némely iró állitásait megczáfolja. A kormány azt reméli, hogy a tervezett tengeralatti kábelnek Szent-Ilonán állomása lesz, a mi a sziget jólétét emelni fogja.

□ **Az Egyesült-Államok vagyona.** A nagy ameriai köztársaság vagyona hónaponkint 150 millió dollárral gyarapodik, vagyis ekkkora összegre rug a jövedelem-többlet, a melyet nem tudnak felhasználni. Valahányszor leáldozik a nap, az Egyesült-Államok népe öt millió dollárral többet produkál, mint a mennyit ugyanakkora idő alatt elköltött. 1870-ben átlag minden emberre 780 dollár jövedelem jutott. 1880-ban már 870 dollár és 1890-ben 1000 dollár. 1890. óta a nemes érczekből nyert jövedelem is óriási mértékben szaporodott, mert ez idő óta az aranylelet 55 tonnával, az ezüstlelet pedig 1800 tonnával szaporodott, a mi száz millió dollárnyi többletnek felel meg. Husz év alatt megkétszereződött az Egyesült-Államok vagyona. Sajnos a roppant gazdagság eloszlatása nagyon is egyenlőtlen. A családok kilenczvenegy százaléka osztozik ennek a roppant vagyonnak a huszonhat százalékán, mig a többi kilencz százalékra jut a fenmaradó nemzeti vagyon hetvenegy százaléka. Az egész gazdagság husz százaléka néhány milliomos család közt oszlik meg.

Közgazdaság.

Szózat a gazdákhoz.

(a. é.) Dessewffy Aurél gróf az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke karácsonyra szózattal járult az ország gazdaközönsége elé. Szózatának nagy jelentősége van ma, mikor az összetartásra, az együttműködésre, az egyirányu és egyöntetü munkásságra olyan nagy szükség van a gazdasági, a politikai és szocziális élet minden vonalán.

Dessewffy gróf tömörülésre hivja fel gazdatársait. A magyar gazdák szövetsége megalakult, a gazdasági egyesületek szövetségre léptek s a gazdák e szövetségei hivatva vannak képviselni a gazdákat, érdekeiket elömozditani, nevükben harczolni a gazdasági politika és az élet érdekharczaiban, fentartani a zászlót, mely köré a gazdának ha meg akar élni a mai nehéz, válságos viszonyok közepette — tömörülnie kell.

A szózat azt kéri a gazdáktól, hogy adjanak tartalmat az egyesületeknek működésükkel. Az egyesületek, a szövetség megadták a formáit a gazdák akciójának. A tartalmat maguknak a gazdáknak kell megadniok. Ez nem léha beszéd, ennek a felhivásnak van czélja és van jogosultsága.

Valaki talán azt fogja ellene vetni, hogy egy-egy gazdasági egyesület bizony működik, szépen és szorgalmasan dolgozik a gazdák javán, hogy a gazdák szövetsége már szocziális és gazdasági politikai téren már szép eredményeket is képes felmutatni, hogy a szövetkezés urbi et orbi megindult és a legjobb uton van, stb. Igaz ez mind. De bizony-bizony Magyarország mintegy 12 millió földmivelés után élő embere közül alig van száz-kétszáz, a ki tiszta lelkiismerettel elmondhatná magáról, hogy a gazdák boldogulásának szekerét ő is előbbre vitte egy araszszal.

A gazdasági egyesületek a legtöbb vidéken — a hol már jól működik az egyesület — egy szorgalmas, ambicziós titkárból s esetleg egy lelkes elnökből állanak, a hol nem jól működik, ott talán éppen ez hiányzik.

A szövetkezeti eszme, igaz, terjed, a szövetkezetek születnek, fejlődnek, az eszme tért hódit, de csak ott, a hol Károlyi Sándor gróf az ő hivatott csapatjával megjelenik, szól, ir, dolgozik, gyülésez, buzdit, tervez. Ott, a hová a központ ezerkeze el nem jut, bizton a gazdák az ősi nembánomságban eltespednének addig, amig az utolsó dobpergés el nem szedi a fejük felől a cserepesfedelet, a lábuk alól a termő földet.

A gazdák — hála a buzgó vezetők fáradhatlan munkásságának — az utóbbi évben sokat vivtak ki maguknak, a mit évek előtt, még ha szóval mondtunk is, nevetséggel fogadtak. Kivivtak egyet, hogy mást ne is mondjunk, kivivták azt, hogy 1897. karácsonyán Dessewffy Aurél gróf azt mondhatja, hogy a kormány is szimpátiával viseletik az ügyünk iránt. Nem tréfadolog ez és nem rapszódikus, sporadikus jelenség. Az agrárizmus nem egy államban hatalmába keritette a kormányt s hogy minálunk is megnyilatkozik a kormányzatnak valamelyes agrártörekvése, az egy lassu de nevezetes és hatásaiban nagyon mérlegelendő átalakulása a gazdasági politikánknak, uralkodó rendszerünknek.

De mindaz, ami eddig történt egy sikeres agitácziónak könnyen elhalványuló eredménye maradna csakis, ha a gazdák nem tömörülnének egy testtel egy lélekkel a kitüzött zászló körül s nem adnák meg az agitácziónak azt a jelleget, melyet a nemzet egyöntetü akarata adhat csak meg.

A gazdáknak politikai és és teknikai eszközökkel kell most a megadott alapon tovább fejleszteniök érdekeik hálózatát és nemcsak fentartani az eddigi eredményeket, de hóditanunk kell ott, a hol eddig bevehetetlennek tartották a várakat.

„A szövetkezeti alakulás legszélesebb körü fölkarolása és istápolása — igy szól a fölhivás — adja a legfőbb eszközt és veti meg a jövendő idők leghatalmasabb és legbiztatóbb munkásságának alapját. A gazdasági egyesületeknek az önsegitség elvére alapitott szövetkezetek alakitására és működésére kell a legnagyobb gondot forditaniok, hogy a magában gyámoltalan és a közvetitők legnagyobb mértékü kizsákmányolásának kitett néprétegeket az olcsó hitel egyszerü és biztos megszerezhetése, termányeiknek lehető kedvező értékesitése és szükségleti, fogyasztási czikkeinek előnyös beszerezhetése által, a vidéki pénz-, termény- és áruuzsorától megmentsük, ezáltal gazdaságilag jobb helyzetbe hozván, erkölcsi tekintetben is emeljük a magyar népnek azt a részét, a mely számával, foglalkozásának kiterjedtségével és a legfontosabb nemzeti javak termelésével nemzetünk legbiztosabb vázát alkotja.

Szükség van erre azért is, mert a gazdasági válságot tetéző mezőgazdasági munkáskérdésnek előnyös megoldása minden egyéb törvényhozási intézkedésen kivül első sorban attól függ, hogy képesek vagyunk-e az állami földadatok körén kivül esö társadalmi ténykedéssel is a segitségre rászoruló néprétegek anyagi boldogulását elömozditani. Ebben a munkálkodásunkban méltán kell számitanunk a kormányzat támogatására, a mit első sorban a már biztosnak jelzett szövetkezeti törvény életbeléptetésétől várunk. Ha a gazdasági egyesületek működésének intenzivvé tételére a gazdák a rendelkezésükre álló eszközöket felhasználják, méltán megvárhatják, hogy a kormányzat is, mely az egyesületek ügyei iránt a legutóbbi időkben eltagadhatatlan rokonszenvet tanusit, szintén rendelkezésünkre bocsássa azokat az anyagi és szellemi eszközöket, a melyeket ma még a társadalmi szervezetek mellőzésével használ föl az egyesületek által is követett czélok elérésére. És nincs kétségem az iránt, hogy ez biztosan be is fog következni, ha a gazdák komoly törekvése a gazdasági egyesületek közhasznu működésének emelése iránt láthatólag megnyilvánul. A czéltudatos munkában való kitartásnak eredményei nem maradhatnak el, mint azt a legutóbbi évek tapasztalatai is igazolják. Azért a gazdasági egyesületek uj működésének hajnalán gazdatársaimhoz intézett szavaimat azzal a fölhivással zárom: tömörüljünk a gazdasági egyesületekben, melyek az ország anyagi létföltételeinek érdekét szolgálván, nemzeti közfeladatot teljesitenek, nemzeti munkát végeznek s hazafias kötelességünk, hogy ebből a munkából erönkhöz képest mindnyájan kivegyük a magunk részét. Az eredmény nem maradhat el!"

---

* **Szőlészeti és borászati tanfolyam a Köztelken.** Az Országos Magyar Gazdasági egyesület, ugy is mint a gazdasági egyesületek Országos Szövetségének központja által rendezett szőlészeti és borászati tanfolyam tegnapelőtt kezdődött meg a Köztelek palota nagytermében. A tanfolyamra jelentkezett mintegy 200 szőlőbirtokost Bujanovics Sándor egyesületi alelnök üdvözölte, fejtegetvén e tanfolyam czélját és hasznosságát. A megnyitó beszéd után Mezey Gyula magyaróvári gazdasági akadémia tanára foglalta el az előadó széket s érdekes eladást tartott a peronosporáról, liszharmatról és az antraknózisról, valamint az ellenük való védekezésről. A két óra hosszág tartó előadást a hallgatóság tapssal és éljenzéssel jutalmazta.

* **A tisztességtelen verseny.** Az utóbbi években élelmes emberek oly eszközöket választanak a fogyasztó közönség jóhiszeműségének kiaknázására, a melyeket még csalásnak minősiteni nem lehet és igy a büntetőtörvény rendelkezéseivel sem lehet sujtani, de a melyek nemcsak a fogyasztót kárositják meg, hanem a tisztességes kereskedőnek és iparosnak a versenyt csaknem lehetetlenné teszik. Ily eszközök például a tisztességtelen reklám, a csomagokban árult anyagok sulykicsinyitése stb., a gyári és üzleti titok elárulása és sok más hasonló eszköz. Ezekről a tisztességtelen versenyekről fog folyó hó 18-án az Országos Iparegyesület helyiségében Lode Rezső szabadalmi biró előadást tartani. Az előadás, a melyen az egyesület minden érdeklődöt szivesen lát, délután 5 órakor kezdődik.

00000040

Számlák, körlevelek és árjegyzékek tisztán és csinosan!

ALAPITTATOTT 1871. ALAPITTATOTT 1871.

SZÁMMER IMRE

könyvnyomdája (gőzerővel)

KÖNYVKÖTÉSZETE

ÉS LEVÉLBORITÉK-GYÁRA

SZÉKESFEJÉRVÁROTT.

Készit minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előljárók és árvaatyák számára. Szolgabirói hivataloknak. Ügyvédek, járásbiróságok és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkészi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasókörök részére. Uradalmak, bérlők és gazdák számára. Gyógyszertártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglősök számára.

Továbbá:

IRÓPAPIROK, LEVÉLBORITÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL

nemkülönben

IRODAI SZEREKBŐL:

tinták, irónok, valódi acél- és réztollak tollnyelek, pecsétviaszkok s több ezekből jutányos árak mellett!

Hirdetmények és árjegyzékek, mindenféle szinben órás betűkkel!

Könyvek, tartós kötésben és díszkötésben és nyomtatványok a legrövidebb idő alatt!

Meghivó-, belépti-, czim- és látogató-jegyek diszesen!

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nádor-utcza 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi- és téli idényre remekül felszerelt **női divat, kész női felöltő és vászon üzletemben**

szerencsés párti (alkalmi) vételek

folytán azon helyzetben vagyok, hogy olyan

jutányos olcsó árakért

tudok kitünő jó minőségű és divatos áruval szolgálni, hogy áraim tekintetében legyőztem a fővárosi összes kereskedőket

Saját jól felfogott érdekében ajánlom meggyőződést szerezni és bevásárlásaival megszerencséltetni.

Tisztelettel

STEININGER SÁNDOR,

Székesfejérvár Nádor-utcza,

Pollák czipész átellenében.

	Ezelőtt frt kr	Most frt kr
1 mtr jó mosó parget	30	18
1 mtr széles szintartó parget	55	30
1 mtr dupla széles schewiott	50	22
1 vég 30 rőfös schiffon	7.80	4.50
1 vég 30 rőfös czérna Canavász	7.50	3.30
1 vég 32 rőfös vászon	7.50	3.30
1 vég Steininger Creas	9 50	3.80
1 vég 54 rőfös Rumburgi	25.—	8.50
1 pár tunis szövet függöny	3.60	1.50
1 dtz. zsebkendő szép	3.—	1.20
1 drb 3 méteres plaid kendő	7.—	2.20
1 vég korona kanavász	9 50	4.50
1 garnitur ágytertiő abros	12.—	6.50

és más e szakmához tartozó czikkek óriási választék **rendkivül olcsó árért.**

Nagy forgalom, kevés haszon!

RODE IMRE

Uri és női divatüzlete Székesfejérvárott,

Nádor-utcza 17. szám.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorkodom felhivni az alant felsorolt árukra, melyek uj üzletemben nagy választékban legjobb minőségben olcsó árakon szerezhetők nálam be, u. m.:

Férfi kalapok:

férfi kemény kalap fekete	2·—	3·—	3·50
férfi puha kalap szines	1·50	1·80	3·—
férfi puha kalap fekete	1·60	1·80	3·—
férfi puha kalap Loden	1·20	1·50	1·80
gyermek kalap minden szinben	75	tól	1·50

Férfi siffon ing:

sima elővel gallér nélkül	1·20	1·50	2·—
szeg. elővel gallér nélkül	1·50	1·80	2·20
himzett „ gallér nélkül	1·80	2·—	2·40
batiszt „ gallér nélkül	—	—	2·20
selyem „ gallér nélkül	—	2·20	3·—
férfi gallér fehér és szines 12 drb 2 frt.			
férfi kézelő fehér és szines 12 pár 4 frt.			
Creton gy. ing gallérral	—·90	1·20	—
siffon gallér nélkül	1·—	1·20	—
férfi lábra való köpper	—·80	1·—	1·20
férfi lábra való atlas damask	1·30	1·60	

Zsebkendők:

fél vászon szines széllel	1·20	1·50	1·80
czérna vászon szines széllel	2·40	3·—	3·60
fehér vászon és batiszt	3·50	4·50	5·50
gyermek Clott esernyő	—·90	1·—	1·20
férfi Clott esernyő	1·—	1·20	1·50
félselyem esernyő	1·80	2·—	2·20

Reklam nyakkendők:

Legdivatosabb formákban 15, 20, 25 kr

Legdivatosabb form. selyem 30-tól 1·50

Bőrkeztyük, elismert legjobb gyártmányu

férfi- és női- minden létező szinekben párja 1·20 frt.

Nagy választék **férfi, női és gyermek-harisnyákban, továbbá váltüzök, csipkék, szallagok, kötő és horguló pamutok, csipke függönyök és minden e szakmába vágó rövidáru czikkekben.**

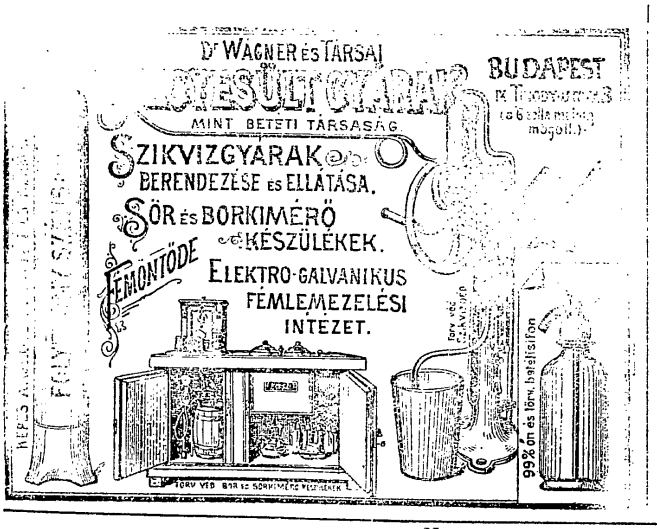

LŐWY ADOLF

Székesfejérvár, Jókai-u. (Felmayer mellett.)

Nagy alkalmi vétel:

Legjobb minőségü 5-szörös gallérok drbja 10 kr. — Legjobb minőségü kézelők párja 15 kr. — Legjobb minőségü himzett ingek ezelőtt 3 frt, most 1·50 kr. — Legkitünőbb valódi Jäger-féle alsó ruhák a legolcsóbb áron.

Kéretik a t. cz. vevő közönség a fent elősorolt czikkekből szükségletét nálam mielőbb beszerezni, miután a készlet csak rövid ideig tart és alkalmi vételnél is csak ritkán fordul elő.

Tisztelettel **Lőwy Adolf.**

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000041